

אמונת חיים

גליון תורני לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון שעב - מוגדל ♦ שנה ח

חג השבועות תשפא

דברי אלוקים חיים
מרן רבינו הגה"ק זיע"א

והנה ידוע מה שכתבו הספרים הק' שימי הספירה הם הכנה לקבלת התורה שבחג השבועות, ואם אדם זוכה לתקן את ימי הספירה הוא זוכה לאור התורה המאיר ביום השבועות ויכול לקבל את כל החכמה הגנוז בהתורה.

וכתבו הספרים הק' שגם אם האדם לא זכה לתקן בימי הספירה את כל מה שצריך היה לתקן, מכל מקום אם הוא אוחד במידת הענוה יכול לזכות גם כן לקבל את חכמת התורה, דהיינו משום שהוא אינו בעל גאווה שחושב שכבר הוא עשה הכל והוא כבר בעל מדריגה, אלא יודע את האמת שלא עשה כלום ועושה את עצמו כמדבר שהוא הפקר לכל, אז יוכל גם הוא לקנות את חכמת התורה, ומכל מקום זה מובן שאינו דומה למי שכבר תיקן בימים של הספירה מה שעליו לתקן, שהוא יוכל לקנות יותר ויותר בחכמת התורה ביום השבועות, מכל מקום אין לו לאדם שלא עשה כך להתיימש אלא יעשה כנ"ל וזכה גם כן לקנות חלקים מהחכמה של התורה ולקבל האורות שהם מתגלים ביום הק' של חג השבועות.

<> <> <>

זה היה אחד מהיסודות של דרך הבעש"ט ותלמידיו הק' להיות באחדות ובחבורה אחת, ולכן עלינו כולנו להתחזק בזה ובפרט בימי הספירה שזה היה הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אף שלא שנאו ח"ו אחד לחבירו ורק שלא נהגו כבוד זה בזה בא עליהם העונש החמור, ולכן בימי הספירה האחרונים לפני חג השבועות עלינו להתחזק בזה ויתן ה' שנזכה בחג השבועות לקבל את התורה הק', על מנת לשמור ולקיים, ובזכות התורה הק' נזכה להגאל וכמ"ש בזה"ק שבשבועות יפקי מן גלותא ברחמים ובחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

<> <> <>

ועיין גם כן באור החיים הק' בפרשת בלק (כג, כא) על הפסוק "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו" וכתב שהפסוק נתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם הוא בתורה, אבל אינם מרגישים שיש להם עמל אלא אדרבה כאדם המרויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה, ועוד כשהצדיקים עוסקים בתורה ומתמידים בה אין להם חולשה ועמל בעסק התורה שאדרבה היא נותנת לו גבורה, ועוד נתכוין הכתוב באומרו ולא ראה עמל בישראל, כי הצדיקים כל צפצופים שעושים בו הכל לנחת רוח להשם ואינם מיגיעים אותו כביכול, ולזה אמר ולא ראה עמל בישראל עכ"ל.

ואפשר להוסיף שזה גם כן מרמז סוף הפסוק "ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו" כלומר שזה הכל הוא משום שהצדיק הוא בבחינת ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו, שהוא לשון חיבה ורעות וכמ"ש רש"י הק'.

ויהי רצון שנעשה כך ללמוד ולקיים המצות מתוך שמחה וקדושה ושעשוע ונזכה לעשות הכנה לימים הק' של חג השבועות הבעל"ט שהוא כמו ראש השנה (וכמ"ש חז"ל במס' מגילה) ונזכה כבר בחג השבועות הבעל"ט שבזכות קבלת התורה נזכה לצאת מאפילה לאורה של תורה ולגאולה השלימה בביאת גואל צדק מתוך רחמים וחסדים מגולים אכ"ר.

דברות קודש
מרן רבינו עטר"ר שליט"א

הנה חג השבועות חל למחרת היום הארבעים ותשעה לספירת העומר (ויקרא כג, טז), כלומר ביום החמישים מתחילת הספירה (רמב"ם רפ"ח מהל' תמידין ומוספין). רבי שמעיה אומר שהזמן המדויק שחל בו שבועות באותה שנה תלוי האם חודשים ניסן ואייר היו מלאים או חסרים במידה ושני חודשים אלו מלאים - שבועות יחול בה' סיון, ואם שני חודשים אלו חסרים - שבועות יחול בז' סיון, ובמידה ואחד מחודשים אלו מלא וחברו חסר - שבועות יחול בו' בסיון. ויש חולקים וסוברים שחודשי השנה תמיד האחד מלא וחברו חסר, ולכן שבועות תמיד יחול בו' בסיון (ר"ה ו: ורש"י שם). בזמנינו, שנקבע הלוח תמיד חודש ניסן מלא וחודש אייר חסר (ביאור הלכה ס' תכח ס"א), כך ששבועות תמיד חל בו' סיון.

לאור דברים אלו, הקשו רבים כיצד מוגדר שבועות בתור זמן מתן תורתנו, הלא לשבועות אין תאריך מדויק, ואם כן רק בחלק מהשנים הוא יוצא בתאריך ההיסטורי של מתן תורה, ובשנים אחרות הוא יוצא בתאריך אחר!

ובשו"ת הריב"ש מביא (סוף סי' צו), שאכן מן התורה שבועות איננו זמן מתן תורה, ורק לאחר קביעת הלוח (שבו נקבע שבועות תמיד יחול בו' סיון) הוסיפו חכמים משמעות נוספת ליום זה - זמן מתן תורתנו ורבים הקשו על פירוש זה מדברי חז"ל במקומות שונים, בהם רואים שמן התורה שבועות הוא זמן מתן תורה, דבר המתבטא הן בהלכות המיוחדות של יום זה (פסחים סח) והן באופן כתיבתו בתורה.

ויש המסבירים שבועות נקרא "זמן מתן תורתנו" מפני שהתורה נתנה ביום החמישים לספירת העומר ואף שזמן מתן תורה בסיון איננו תמיד זהה ליום בחדש שבו חל שבועות באותה שנה, מ"מ הזמן שהוא חמישים יום לספירת העומר זהה לזמן מתן תורה (תורה תמימה שמות כד, טז, הערה לו).

בגמרא (שבת פו) נחלקו חכמים ורבי יוסי על הזמן בו ניתנה תורה מסביר רבא ששתי הדעות מסכימות שמתן תורה היה בשבת, אלא שנחלקו מתי היה ראש חודש סיון (בו הגיעו ישראל למדבר סיני), שלדעת חכמים היה זה ביום שני בשבוע, ואילו לדעת רבי יוסי היה זה ביום ראשון בשבוע.

דעה נוספת מובאת במדרש שמתן תורה היה ביום שישי בשבוע, ו' בסיון (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח).

יצוין שמחלוקת לגבי מועד נתינת התורה, תלויה בשאלה האם משה הוסיף יום אחד לשלושת ימי הגבלה מדעתו, או לא.

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב מסביר (קדושת לוי במדבר לשבועות), שענין "חג מתן תורתנו" הוא לא ציון היסטורי, אלא הכוונה שכל שנה ושנה בחג זה אנו מקבלים הארה הקשורה למתן תורה. ולכן, אין זה משנה מתי בפועל ניתנה התורה, אלא חשוב מתי עלה במחשבה לפני ה' לתת את התורה, שמרגע שעלה הדבר במחשבה לפני ה', נקבע לדורות שבכל שנה ושנה ביום זה יקבלו ישראל הארה הקשורה למתן תורה, ולכן, כיוון שה' רצה לתת את התורה בו' בסיון, יום זה נקבע לדורות כיום הארת מתן תורה, ואף על פי שמשנה הוסיף יום אחד מדעתו, נשאר בכל שנה יום זה כיום ההארה. וניתן להוסיף על דב"ק ש"ע"ז נאמר מחשבה קודם למעשה רואים אנו בזאת את גודל מעלת המחשבה, ונלמד מזה שלא די שנלמד את התורה הק', אלא שכל מחשבותינו יהיה תורהדיג, מחשבה הוא אותיות בשמחה, ונלמד את התורה בדיבור ובמחשבה ונחיה עם שמחת התורה ונזכה לגאולה השלימה במהרה אכ"ר

גודל ליל שבועות

מי שאינו יושן בלילה הזה ליל שבועות יהיה לו לסימנא טבא, דלא יום ולא יישן מזלו, ומובטח לו שישלים שנתו, וזוכה לבנים תלמידי חכמים.

(מועד לכל חי)

כל הלומד בליל שבועות רצוף כל הלילה ללא היסח הדעת, זוכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב.

(לב דוד)

הלימוד בליל שבועות, עפ"י אמרם ז"ל אם שמעת בישן תשמע בחדש, לכן צריכין לקבל בלילה זו התורה שלמדנו עד עתה, וזהו ההכנה להחדש.

מאמינים כי בערב זה נפתחים שערי שמים לתפילות ולבקשות, וכל תפילה שתקבל ברצון, ואכן מדירים רבים שינה מעיניהם עד עלות השחר לבקש בשעת רצון זו. (ילקוט מנהגים)

ענין תיקון ליל שבועות, דהכנה לתורה, היא ע"י התורה (חידושי הרי"ם)

מבואר בספרים, כי לימוד סדר תרי"ג מצוות מסוגל לפרנסה (הגה"ק מפלאנטש זצוק"ל)

ובהגיע אשמורת הבוקר מעט קודם עלות השחר בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר אז צריך לטבול במקוה, ועי"כ אנו מקבלים תוספת קדושה.

(שער הכוונות)

תועלת המקוה בשבועות בשעתא דנהר צפרא, והוא הכנה גדולה לקבלת התורה והטבילה במקור מים חיים... וגם עיקר קבלת עומ"ש הוא ע"י מקוה... וזה שנרמז גם בפסוק והקרבתם מנחה חדשה לה', והקרבתם הוא אותיות מקו"ה ואותיות הנשארים תר"ב עולה במספר עו"ל מלכו"ת.

(אמרי נועם - דז'יקוב)

ענין הלימוד הוא, להכין הלב לקבל התורה שצריכין מקודם לטהר הלב, דכמו שהיה בשעת מתן תורה מקודם פרישה כדכתיב: לך וגו' וקדשתם וגו', כן צריך להיות בכל שנה לטהר הלב להיות כלי מוכן לתורה.

(שפת אמת)

גודל קדושת היום

לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, מ"י בגימטריא חמישים, זהו חג השבועות, מ"י מטהר אתכם, יום החמישים בעצמו מטהר ומקדש את האדם. (חתם סופר)

כמו שיש ראש השנה ועשי"ת ויוה"כ"פ. כן פסח הוא בחינת ראש השנה, וימי הספירה המה כנגד עשרת ימי תשובה, וחג השבועות הרי הוא כנגד יום הכיפורים, יום מחילה וסליחה וכפרה.

(בית אברהם)

היום הזה הוא היום היקר והמעולה ביותר מכל ימות השנה, כדכתיב יום אחד הוא יודע לה', שבוים זה מתעלים כל הנפשות.

(חידושי הרי"ם)

בלילה שקודם מתן תורה בכל שנה, יכול האדם לזכות לזה שיוקבע הד"ת בלב, כמו שזכו ישראל אז בלילה שקודם מתן תורה.

(פרי צדיק)

ביום זה זוכים למחילת עוונות כיום הכיפורים, ומה יום הכיפורים, שהקב"ה נתן לישראל רק את הלוחות השניות נקבע למחילת עוונות, בחג השבועות בו ניתנה כל התורה על אחת כמה וכמה.

(חסד לאברהם)

בכולן נאמר לחטאת חוץ מעצרת, בשביל שנתנו בו תורה שמכפרת על לומדי'.

(בעל הטורים)

בשאר יו"ט איכא פלוגתא, בין רש"י לתוס' ושאר ראשונים, אי איכא נשמה יתירה. ולכן אינו ברור אם יכול האדם לכוון באכילתו לשם שמים, והדבר בספק מונח, אכן בחג השבועות, שיום

שניתנה בו תורה היא, וע"י זכות התורה, בוודאי יוכל האדם להגיע לזה שתהא כל אכילתו לשם שמים.

(ברך משה)

בעצרת נידון כמה חשק יהיה לכל אחד בתורה, וכמה יכול להשיג בטעמי תורה, וכל זה בא ע"י הזדככות החומר בימי הספירה.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו עומד בהר סיני לקבל את התורה, שכן רק האדם יש לו עבר ועתיד, לא כן הקב"ה שהוא נצחי, בכל יום הוא נותן את התורה.

(אוהב ישראל)

מגילת רות

ומה ענין רות אצל עצרת שנקראת בעצרת בזמן מתן תורה, ללמדך שלא ניתנה תורה אלא ע"י יסורין ועוני, וכן הוא אומר (תהילים ס"ח י"א). חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלוקים, אמרה תורה לפני הקב"ה: רבונו של עולם תן חלקי בשבט של עוני, שאם עשירים עוסקים בי יהיו מתגאים, אבל כשהם עניים הם מתעסקים בי והם יודעים שהם רעבים ושפלים, שנאמר (קהלת י' ו') ניתן הסכל במרומים רבים ועשירים בשפל ישבו.

(ילקוט שמעוני)

הנהגת יום טוב

נכון ללמוד תהילים ביום חג השבועות, כי דוד המלך ע"ה היתה מנוחתו ביום הזה (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ג), והיום הקדוש יומא דהילולא דייליה, עוד יעלה לרצון ביותר אמירת תהילותיו.

(עבודת הקודש)

אם בר הכי הוא ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה והוא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה לכל השנה, ואם לא ניסה באלה ישתדל לידע חידוש בתורה אשר לא ידעו מקודם.

(כף אחת)

אכילת מאכלי חלב ודבש

גם נהגו לאכול דבש וחלב בחג השבועות מפני תורה שנמשלו לדבש וחלב, כמו שכתוב (שיר השירים ד', י') דבש וחלב תחת לשונך.

ויותר נראה לומר שאוכלים מאכל חלב משום שהוא יום שניתנה בו

תורה, והתורה נמשלה בו, כדאמרינן במסכת תענית (ז', א') למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו במים וביין ובחלב וכו'.

(פרי חדש)

ועוד יש רמז לזה מן התורה, שנאמר (במדבר כ"ח כ"ו) מנחה חדשה לה' בשבועותיכם, ראשי תיבות מחלב. וצריך לאכול גם בשר כי אין שמחה אלא בבשר.

(מטה משה)

עוד לרמז שעל כן אנו אוכלים גבינה כי גבינה הוא מלשון גבו"ת עיניו של הקב"ה כמאמז"ל (גיטין נז) כל הנוגע בהם כנודע בבת עיניו כבי' ואנו מבקשים מהקב"ה כבי' יכסנו בגבות עיניו שלא יזיקנו שום אחד

(חוקי חיים)

שטיחת ירק בחג השבועות

ברמ"א (או"ח סימן תצ"ד ס"ג): ונוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת ובבתים זכר לשמחת מתן תורה [שהיו עשבים סביב הר סיני שנאמר (שמות לד, ג') גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, שמע מיניה שהיה שם מרעה],

(לבוש)

העמדת אילנות

נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים, ונראה לי הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן, ויתפללו עליהם.

(מגן אברהם)

אמנם אין זה [הטעם המוזכר לעיל] מספיק כל כך, כי הלא אילני סרק הן. אך לענ"ד אפשר, על דרך הידוע מספרים שבמתן תורה פסקה הזוהמא ונתקן חטא אדם הראשון, וכתב (ויקרא כו, ג') אם בחקותי תלכו וגו' ועץ השדה יתן פריו, ופירש רש"י שגם אילני סרק יוציאו פירות, עיי"ש, ולזה ביום מתן תורה אנחנו מתפללין על זה. (שובע שמחות)

הילולא דעריקיא

רשכבה"ג רבינו ישראל בן שרה - הבעל שם טוב הק' זיע"א

נותרה לי ברירה, לקחתי את המעט יין שנשאר לי הוספתי בו מים, וכך שלחתי זאת לפריץ, שמצא חן בעיניו הטעם המיוחד ושילם לי על כך טבין ותקילין ואף ביקש סחורה נוספת. בכסף שהוא נתן לי קניתי מעט יין הוספתי מים, ושב מצא חן בעיניו ונתפרסם בכל העיירה הטעם המשובח של היין שלי, עד שכולם באים וקונים רק ממני עד שנתעשרתי עושר גדול.

כשסיים העשיר את סיפורו, פתח הבעל שם טוב ואמר: דעו לכם שעל בעל הבית הזה נגזר עשירות מן השמים, והיו צריכים להשפיע עליו עשירות אלא שהוא לא התפלל ולא ביקש, וכך לא יכלו להוריד לו מן השמים. והנה בראש השנה שעבר עלינו לטובה, בא השטן וביקש שיבטלו מעליך את מתנת העשירות אחר שעברו כבר כמה שנים ולא ביקשת על זה, אך אני טענתי לעומתו שהנני מקבל על עצמי לגרום שתבקש על כך, וכאשר ראו עיניך, באתי אל ביתך ולקחתי מעמך את פירורי מאכל האחרונים אשר לך, ואף גם את מעט התבן שהיה בביתך, עד שבצר לך ומצאוך כל הדברים האלה יצאת השדה וזעקת אל בוראך מקרב הלב, ומיד נושעת.

מזה עלינו ללמוד, כי אף שאותו בעל הבית היה מהיראים לדבר ה', וללא כל ספק התפלל בכל יום וביקש על הפרנסה ואף כיוון ב'פוחת את ידך ומשביע לכל חי רצון', ואף בעת עבודתו הקשה והמפרכת ללא כל ספק שהיה מבקש מפעם לפעם על הפרנסה, ובכל זאת בוששה ישועתו מלבוא, כי לא הייתה התפילה מעמקי לבבו, ורק כאשר כבר הגיעו כחל הקיצין והוא זעק מנהמת ליבו – מיד נושע.

כאשר יהודי ניגש להתפלל הוא צריך לחזק בעצמו שלש אמונות: האחת, להאמין שהש"ת בכוחו להחיש עבורו את כל מה שהאדם רוצה, האמונה השנייה, שרצונו של אבינו שבשמים לתת לנו את כל מאויינו, והשלישית שאף הפחות שבפחותים בכוחו לפעול על ידי התפילה.

אחים יקרים תרמו בעין יפה

וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז ומכון "אמונת חיים" קראלי

רח' דב גור 20/23 אשדוד - ת.ד 3070 בני ברק

בנק הדואר 09 חשבון 8211697 סניף 001

הצטרפו לרובת המנויים והקוראים

שילחו בקשה להצטרפות לרשימת התפוצה

דוא"ל 3118494@gmail.com

פעם נסע הבעש"ט הקדוש זי"ע, יחד עם כמה מתלמידיו לאיזו עיירה, הוא הינחה את העגלון לעצור ליד איזו בקתה עלובה שרואים שבעליה עני מרוד, וביקש מתלמידו שילך אל בעלת הבית ויבקש ממנה שהרב רוצה משהו לאכול. אולם בעלת הבית השיבה, שהיא איננה יכולה לתת כיון שיש לה רק מנה אחת שהיא שומרת זאת עבור בעלה עד שהוא יחזור מעבודתו הקשה של חטיבת עצים. חזר התלמיד ואמר לבעל שם טוב, מה השיבה האישה. אמר לו הבעל שם טוב, בכל זאת תאמר לה שהרב מבקש את אותה מנה, הלך התלמיד ואכן האשה נתנה לו את מעט האוכל ששמרה לבעלה.

לאחר מכן ביקש הבעש"ט שיתנו לו קצת תבן שיוכל לנוח עליו, אולם שוב ענתה בעלת הבית שאין איתם מאומה זולתי מעט תבן השמור לבעלה לשכב עליו, אולם הבעל שם טוב התעקש שהוא רוצה את המעט תבן ובעלת הבית לא התווכחה ונתנה את התבן...

בינתיים חזר בעלה מעבודתו הקשה, והאשה סיפרה לו שבא הרבי ולקח את האוכל שלו וגם את המעט תבן. בצר לו יצא האיש מהבית, נשא עיניו השמימה וזעק אל הבורא כל יכול, אבי, אבי, הבט נא וראה כי אין לי מאומה, אף לא מעט אוכל לאכול, ואף לא מקום לישון, רחם נא עלי ותן לי מחייתי בריווח.

עוד באותו לילה עזב הבעש"ט עם תלמידיו את הבית והמשיכו בדרכם.

כעבור שנה שוב נסע הבעל שם טוב עם תלמידיו לאותה עיירה ולאותו בית, אולם הפעם היה זה ארמון עם משרתים, שאל הבעש"ט את תלמידיו אם מכירים המה את בעל הבית, הביטו התלמידים בפניו, ונזכרו כי הנה עומד לפניהם העני מלפני שנה, אותו בעל הבית שהבעל שם טוב אכל את לחמו האחרון, ותמהו לדעת היאך נהפך במהרה לעשיר בעל נכסים כזה.

ביקש הבעל שם טוב מבעל הבית, שיספר להם מה קרה כיצד נתהפך מזלו.

פתח האיש וסיפר, מראש מקדם הייתי סוחר ביין, ופרנסתי הייתה ברווח, עד שנתהפך עלי הגלגל והפסדתי בעסקי היין, ונשבר מטה לחמי עד שהוצרתי לעבוד עבודת פרך בשדה תמורת פרוטות זעומות. והנה למחרת היום שהיה הבעש"ט בביתי, דפק משרתו של הפריץ בדלת הבית, באמרו שהפריץ שלחו לקנות יין לרגל מסיבה גדולה הנערכת בביתו, והוא רוצה דוקא את היין שלי. אבל אני התחמקתי מכיון שלא נשאר לי שום יין, אבל הפריץ התעקש ושלח שוב את השליח, עד שלא

עזבדות חיים

סיפורי קודש מחצרות הצדיקים זיע"א
על חג השבועות

ונתן במסחרים אחרים? המשיך הרבי מקוז'מיר הפירוש הוא: שלא היה משה פונה לעסקיו הרחוניים. שכן משה רבינו, לפי רום מדריגתו היה זקוק להכנה רבה יותר משאר ישראל - לקבלת התורה. בכל זאת לא פנה ל"עסקיו" להכנת עצמו, "אלא מן ההר אל העם", הוא הכין את העם לקבלת תורה. בזמן שהיה משה צריך לפעול בעד ישראל לקרבם אל אביהם שבשמים, הסיח את דעתו אפילו מעבודת הבורא **שלו**, ושקד רק להעלאת ישראל למדריגה רמה. מעתה תמה הרבי מקוז'מיר ושאל את ה"תפארת שלמה": "איך השאיר כבודו את עדת ישראל וברח לו לכאן?" השיב בעל ה"תפארת שלמה": משה רבינו היה אצל הר סיני ולכן לא היה זקוק להכנות מרובות - **אף אני רוצה להיות אצל הר סיני...** לא השיב הרבי מקוז'מיר מאומה, והאדמו"ר מראדומסק נשאר בקוז'מיר לחג השבועות!...

יום המיוחס

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", היה לו שמש, שהיה מתגאה מאוד ומתרברב משני טעמים: ראשית, מפני שהוא משמשו של החתם סופר, ושנית, מפני שהיה לו דוד גביר נודע, בנקאי בפרשבורג. כשסיפרו על כך לחתם סופר, קרא אליו את השמש ואמר לו: אינני מבין, במה יש לך להתגאות כל כך. מילא, אילו תורה ידעת כמוני ועשיר היית כדורך - היה לך במה להתגאות. אבל אם תורה יודע אתה כמו דורך, ועשיר הנך כמוני - אם כן, מה הוא היחוס שלך?...

דומה ליוצרו...

כשהדפיס האדמו"ר רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל, את ספרו "תולדות יעקב יוסף", נסע בעצמו מעיר לעיר למכור את חיבורו. המחיר שקבע היה דווקא גדול - אדרכמון זהב בעד טופס אחד. כשהגיע לברדיטשוב, עיר מלאה חכמים וסופרים, התיישב באכסניה והמתין לקונים שיבואו לקנות את הספר. אבל לשוא - הקהל לא בא. הצטער הצדיק על כך מאוד והתאונן לפני האדמו"ר רבי וואלף מזיטומיר זצ"ל, בעל ה"אור המאיר": - היתכן - הוא טוען - באתי לכאן למכור את חיבורי, המלמד לעולם את תורתו של הרבי "הבעש"ט", ולבסוף אין קונה! - מה הרעש? - הרגיעו רבי וואלף בבת שחוק - גם רבון העולמים היה מחבר נכבד מאוד, וספרו - היא התורה הקדושה - בלי ספק לא היה חס וחלילה גרוע מספרך. אף על פי כן, מצינו שחזר הקב"ה עם תורתו מאומה לאומה ומלשון ללשון, ואף אחת מהן לא רצתה לקבל אותה מידו!...

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ

אל **הגאון רבי הלל אייבשיץ זצ"ל**, באו פעם להתדיין חותן וחתנו. החתן טען, שהחותן הבטיח לפני החתונה עשר שנים מזונות, כדי שיעסוק בתורה, ועכשיו הוא חוזר מהבטחתו - הוא דורש ממנו לשלוח ידיו במסחר. מאידך, השיב החותן, אמת נכון הדבר שאני הבטחתי לו, אבל משנה מפורשת היא: **"יפה תורה עם דרך ארץ"**, שלא יהא אדם רק יושב ולומד! לאחר ששמע את תענות השניים, פסק רבי הלל, שהחותן חייב לקיים את ההתחייבות לחתנו. ומה שנוגע לדברי המשנה "יפה תורה עם דרך ארץ", סיים הרב - מוטב שילמוד החתן ויקיים את כל התורה חוץ ממשנה אחת, ממה שיקיים משנה אחת ויותר על כל התורה כולו!...

לקח טוב מחייט

הגאון רבי ירוחם לייב זצ"ל, ה"גדול" ממינסק, היה בנו של חייט. פעם אחת ישב עם שני רבנים, שהיו ממוצא של יחוס רבני גדול. ביקשו השניים לרמוז לו על יחוסו הדל, והתחילו אומרים דברי תורה בשם אבותיהם: אבי מורי, אומר אחד מהם - שאל קושיא זו זו, והשיב תירוץ כזה וכזה. אבי מורי, משיב השני כנגדו - אמר כך וכך. ואבא שלי, אמר הגדול ממינסק - הוא היה נוהג לומר, כי **מלבוש ישן שהפכוהו ותפרוהו מחדש אינו ראוי להיקרא בשם מלבוש...** ומיד התחיל אומר "חילוק" ופלפול חריף משל עצמו!...

מן ההר אל העם...

בתחילה סירב האדמו"ר רבי שלמה מראדומסק זצ"ל, בעל ה"תפארת שלמה", לקבל עליו את עול האדמו"רות. שבע לפני חג השבועות ראה כי קהל גדול של חסידים החל לזרום אליו, כדי לשבות אצלו בחג. גער בהם שישעו לדרכם, בהוסיפו שהוא אינו רבי ולא ירשה להם להיכנס אליו. משהבחין כי החסידים אינם שומעים לדבריו והקהל הולך ומתעצם, עזב אותם לנפשם. ארז את חבילותיו ונסע הוא בעצמו לרבו, האדמו"ר רבי יחזקאל מקוז'מיר זצ"ל, כדי להסתופף בצילו בחג מתן תורה. "היתכן להניח קהל עצום ורב כצאן שאין לו רועה?", שאלו רבי יחזקאל בתמיהה? הלא על הפסוק "וירד משה מן ההר אל העם", מפרש רש"י: "מלמד שלא היה משה רבינו פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם". וקשה איפוא, וכי איזה עסקים היו לו למשה רבינו? **כלום סוחר עצים היה?** או שמא נשא

כופר הכל פטור משבועות...

מובהק, כי התורה שבספר תורת אמת היא, וראוי אתה באמת ל"ישר כח" נלבב על הסימן הזה...

חושך ענן וערפל

תפילתו של **הצדיק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל**, היתה באימה וביראה ברתת ובזיע. בייחוד כשהיה קורא את עשרת הדיברות בחג השבועות ובשבתות יתרו-ואתחנן היה נורא על כל סביביו. כל העם עמדו כנדהמים, ויחרד כל העם אשר בבית מדרשו. קולו היה חוצב להבות אש וממש נפשו יצאו בדברו, עד כדי ביטול במציאות. והיה מעשה בחג השבועות, שבקריאת פיוט "**אקדמות**" נתלהב כל כך, עד שאחד מגדולי תלמידיו, הרב ר' קופיל, קהו פתאום עיניו מראות, מחמת ההתרגשות העצומה שתקפתו. כשגמר הצדיק את כל הקריאה, חזר אליו מאור עיניו. אחר התפילה, כשסיפר ר' קופיל לצדיק את אשר קרהו, אמר לו, שהמאורע בא לו מפני שנקשרו נפשו בנפשו והוא עבר אז דרך "**חושך, ענן וערפל**" שבמעמד הר סיני, וע"כ חשכו עיניו לפי שעה.

ופתחו וענו ה' אחד

בסעודת היום של חג השבועות צויה פעם **הצדיק השר שלום מבעלזא** זצ"ל לזמר את החרוז "ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד. והמסובים זמרו את החרוז הזה כמה פעמים. אחר כך צויה הצדיק להפסיק מלזמר, ואמר: במתן תורה ענו ישראל על כל מצות עשה הן, ועל מצות לא תעשה לאו. אבל אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו, ולא ידעו ישראל איך לענות, ושתו עצות בנפשם ופתחו וענו ה' אחד, כי תשובה זה עולה יפה על שני הדיברות. וכשאמר הצדיק את המילים "ופתחו וענו ה' אחד" השמיע קולו כשאגת ארי, ונפל פחד גדול על כל העומדים סביב לשולחן, עד שנפלו לארץ מרוב פחד ומורא.

בחודש השלישי

בנו של הרב הקדוש ר' **יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל**, השתדך עם בת הרב הקדוש ר' **צבי הירש מזידיטשוב זי"ע**, הרבנית מרת רייזלי. הזוג היה סמוך על שולחן הרב מקאליב. פעם נסעה בת הרה"צ מזידיטשוב לבקר את אביה הקדוש, וביקש אותה אביה לספר לו מהנהגת חותנו הרב מקאליב, וסיפרה לו: פעם שכב קצת לישון ביום ערב שבועות, והיה יושן והולך בלי הפסק עד יום שני של שבועות. ונעשה רעש גדול, עד אשר הרבנית הרהיבה עוז בנפשה והקיצה אותו משנתו, והלך להתפלל, וקרא בספר-תורה את הקריאה של יום ראשון: "בחודש השלישי". אמר לה אביה, הרב מזידיטשוב: אבל, חבל מאוד שהקיצו אותי! הוא היה כבר בהיכל של משיח... ואם לא היו מקיצים אותו... אפשר שהיה פועל שהמשיח יבוא.

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", נזדמן אל ביתו של אחד ממשכילי העיר פרשבורג בערב חג השבועות, וראה את ביתו מעוטר בירק כמנהג ישראל. לשנה אחרת שוב נזדמן לביתו של זה ולא מצא כל סימן לירק. כשהעיר לבעל הבית על כך, החל הלה לועג ומלגלג על מנהגי ישראל בכלל, ועל מנהג לשתוח ירק בחג השבועות בפרט. כעס עליו ה"חתם סופר" ואמר: דומני כי סוף סוף הצדק אתך. תמה הלה: הכיצד, גם רבינו מודה לדברי? השיבו ה"חתם סופר": כך אמרתי: אשתקד עדיין היית **מודה במקצת**, לכן היית חייב בשבועות (מלשון שבועה), לא כן השתא שהנך כבר, לא עלינו, **כופר הכל**, וכופר הכל פטור משבועות...

למד ולא לימד...

אברך אחד בא לפני **האדמו"ר רבי מנדל מקאצק זצ"ל**, והתפאר לפניו, שכבר למד את כל הש"ס כולו. כך הדבר? חזר רבי מנדל על דבריו בלעג: **אתה** כבר למדת את כל הש"ס כולו? כן! אבל מה לימד **אותך** הש"ס כולו?...

תורת אמת

כשהוציא לאור **הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל מסלונים**, את ספרו "**עמק יהושע**", שלחו ע"י משמשו לבעלי בתים שונים שבעיר. אחד מבעלי הבתים ממתנגדיו, החזיר לו את הספר יחד עם חמישה רובלים... כעבור כמה ימים, נפגש רבי אייזל עם בעל הבית הזה בברית מילה, לחץ את ידו בחביבות ושמח בו ביותר: בוקר טוב רבי חיים! מה שלומך, רבי חיים! שב, רבי חיים! נשאר הלה עומד ומשתומם... מצפה היה, שרבי אייזל יכעוס עליו ויראה פנים של זעף על הפגיעה שפגע בכבודו, ולבסוף מראה לו הרב פנים שוחקות ושמח אתו שמחה יתירה!... נכנס עמו רבי אייזל בשיחה נעימה, ולבסוף אמר לו כדברים האלה: בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן את התורה לישראל, מספרים חז"ל, החזיר את התורה על כל האומות, והן לא הסכימו לקבל אותה. מדוע? מפני שתורת ישראל היא תורת אמת, והם אינם סובלים את האמת, אדרבה – הם שונאים אותה... – גם אני, רואה אתה, הייתי חושש הרבה ומפחד מאוד קודם הופעתו של ספרי. בשעה שניגשתי להדפסת הספר, קיבלתי המון מכתבים מכל הצדדים, מרבנים שונים ולומדי תורה, שהם מצפים להופעת הספר בקוצר רוח. הדבר גרם לי מעט חולשת דעת – **ממשיך רבי אייזל** – והתחלתי מהרהר: מי יודע? אם הקהל מגלה חשק רב כזה אל ספרי, הרי יתכן, שאין היא תורת אמת. שכן, אילו היה תורת אמת, לא היה החשק אליו כל כך... עכשיו, לאחר שנמצא בעל הבית בעיר סלונים, שלא הסכים לקבל את הספר והחזירו לי, הרי זה סימן

בהיכל הנגינה

מאמר תולדות רום מעלת השיר "אקדמות" ומחברו

ודע מה שתשיב

אמירות שנונת מגדולי ישראל
לדורותיהם, לסתום פי המשכילים
וכיתותיהם

הגאון רבי צבי הירש לוי זצ"ל,
אב"ד ברלין, נשאל פעם מאת דוד
פרידלנדר (מראשי המשכילים בדורו),
על כמה מצוות שלדעתו אבד עליהם
הכלה ח"ו. האחרון העיז פניו לדבר
בגלוי על "תיקונים" בדת באומרו: "אני
בטוח שאילו משה רבינו היה חי
בתקופה זו, בוודאי היה כותב התורה
כפי רוח הזמן". השיבו הרב ואמר לו
מתוך הקפדה, שמעתי אבדך ונזכרתי
במעשה שהיה: סוחר אחד, שכר עגלון
להובילו עם סחורתו ליום השוק אשר
בלייפציג. היתנה עמו בתנאי כפול
ובקנין גמור ושלם על פי ההלכה,
שאם לא יבואו למחוז חפצו בזמן,
יפסיד העגלון שכר נסיעתו וגם ישלם
לסוחר פיצויים מתאימים עבור נזקיו
הכספיים. הימים היו ימי חורף, חודש
טבת. הם לא הרחיקו לצאת מן העיר
וממטרים עזים החלו לרדת ארצה.
לאחר שעות מעוטות, החל לרדת שלג
כבד מאוד אשר כיסה את עין הארץ
ועקבות השביל לא נודעו. תעה העגלון
בדרכו, ורק בדרך נס ובעמל רב הגיע
למחוז חפצו. אולם, את המועד של יום
היריד איחרו, והסוחר הפסיד הרבה
מדמי סחורתו. העגלון, למרות שאיחר
את היריד ולא קיים את התנאי, דרש
מהסוחר את שכר נסיעתו. אך הסוחר,
לא רק שסירב לשלם, אלא אף תבע
מהעגלון לשלם לו פיצויים על ההפסד
שנגרם לו עקב האיחור. הגישו השניים
את טענותיהם לפני הרב, אב בית דין
של העיר. לאחר שהציגו את טענותיהם
התעמק הרב בסוגיא, ופסק לטובתו של
הסוחר בכל תביעותיו וחייב את
העגלון, שהרי תנאי כפול ומכופל
היתנה עמו הסוחר ולכן שכר אותו. רגז
העגלון ושאל את הרב: "רבי! מדוע
חייבתני בדין? והרי אונס רחמנא
פטריה! שמא דן אותי שוגג כמזיד
ואונס כרצון?" השיבו הרב בנחת: "לא
אני חייבתך, בני, אלא תורתנו
הקדושה חייבה אותך. פסקתי על פי
דין תורה, ואני מה כי תלין עלי?"
הרהר העגלון קמעה ושאל: "בבקשה
ממך רבי, אמור לי מתי ניתנה תורתנו
הקדושה לישראל? באיזה זמן ובאיזה
חודש?" השיבו הרב: "וכי מי אינו יודע
שהג מתן תורתנו חל בשישי בסיון!"
צעק העגלון: "בשישי בסיון הלא אין
הדרכים משובשות, אין גשם ושלג ולא
רוח סערה! בקיץ הייתי נוסע לבטח
ולא הייתי תועה בדרך ולא הייתי מאחר
אף רגע. לא רבי – המשיך העגלון
להתלהב – מתורה שניתנה בסיון בירחי
הקיץ, אי אפשר לפסוק ולהוציא לאור
משפט, בחודש טבת. לדידי ברור הדבר
כי אילו נתן משה רבינו את התורה
בטבת, היה כותב לפטור אותי, שכן אז
היה המשפט שונה לחלוטין, לפי רוח
הזמן, והדין היה בוודאי נוטה לזכות!"
לעגלון זה, שרוצה להתאים את התורה
רק לפי רוח הזמן, ולבחור ממנה רק
מה שרואה בעיניו, נמשלת גם אתה,
דוד, בעיני – סיים הרב את דבריו. לפני
דוד פרידלנדר חפו, ויצא מעם פניו
בחרי אף!...

איננים, מלאים בטחון ואמונה, ואינם
מתפתים להתבולל בין האומות בכדי
שיוטב להם. עיניהם מסתכלים לטוב
הצפון בתורה המנחלים עולמות.

בחלקו האחרון של הפיוט מתאר
המשורר את ימות המשיח, את המלחמה
בין שור הבר והלוייתן, את שכרם של
הצדיקים הזוכים ליהנות בסעודה
משניהם, בצירוף שמן אפרסמון והיין
המשומר מששת ימי בראשית. בסיום
הפיוט, מודה הפייטן להקדוש ברוך הוא,
שנתן לנו את תורתו הקדושה, תורת אמת.
הפיוט מעין "פתוחה" לקריאת העשרת
הדברות. בכל קהילות ותפוצות אשכנז
נוהגים להשמיע את הפיוט ביום הראשון
של חג השבועות עם התחלת קריאת
התורה. החזן משמיע שני חרוזים, והקהל
– שני חרוזים שלאחריהם.

לראשונה הונהג בקהילות רבות לפתוח
בפיוט, אחרי שכהן עלה לתורה וברך את
ברכתו הראשונה, גאוני הדורות התירו
זאת, למרות ההפסק שבין ברכת הכהן
לבין קריאת התורה. אחרי כן, תוקן ברוב
הקהילות, לפתוח בפיוט לפני ברכת
הכהן!...

ספר התודעה (פרק כ"ח) מביא כל
השתלשלות של הפיוט וזה לשונו: בדורות
של שמד, כשחרב חזה היתה מונחת על
צואר ישראל בכל עת ובכל שעה, ושונאי
ישראל הציתו מדורות אש בכל מקום
לשרוף את ישראל חיים על החזיקם
באמונת אלוקים חיים, אז מצאו ישראל
המעונים והנרדפים שבכל קהילות אשכנז,
עידוד ועצמה בשיר הזה שהושר באזניהם
וחזיקם באמונה לבל יחתו מפני אויביהם.
ולגודל מעלת השיר וקדושת מחברו,
הנהיגו לאומרו בחג השבועות, ובאמצע
קריאת התורה. עלה הכהן לתורה וברך,
קראו את הפסוק הראשון מקריאת היום:
בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ
מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני - מיד
הפסיקו, ושרו אקדמות. גמרו את השיר,
המשיכו בפרשת היום:

וכל כך למה? כדי ללמד את העם את
מצוות קידוש השם, שאין לנו תורה אלא
אם נחזיק בה אפילו בשעה שנוטלים את
נפשנו; וקידוש השם - מגופה של תורה
הוא שניתנה בחדש השלישי:

בדורות האחרונים ערערו גדולי ישראל
על המנהג להפסיק את קריאת התורה
באמירת השיר הזה באמצע, ולכך פשט
המנהג שקוראים לכהן לעלות לתורה,
פותחים את הספר ומכסים אותו
במטפחתו, ולפני שהוא מברך על התורה,
הקורא וכל הציבור שרים אקדמות.
והמנהג הוא שהקורא שר בית והקהל עונה
לעומתו בבית השני.

רבי מאיר ב"ר יצחק ש"ץ
בעל מחבר הפיוט "אקדמות"

אקדמות פיוט נפלא הוא, שהיברו רבי
מאיר בן רבי יצחק, שליח ציבור
מוורמייזא, שנפטר בשנת תתנ"ו לאלף
החמישי. רבי מאיר היה בן תקופתו של
רש"י הקדוש, ורש"י אף מזכירו
בפירושו על ספר הושע (פרק ו' פסוק ט'):
והראשון מדברי רבי מאיר שליח ציבור
זצ"ל. גם התוספות בפירושה על מסכת
ראש השנה (י"א.א.) מזכירים את רבי
מאיר: ורבי מאיר שליח ציבור.

לפי הידוע לנו, למד רש"י תורה מפי
הפייטן הזה. בנו של המחבר נהרג על
קידוש השם במסעי הצלב של שנת תתנ"ו
לאלף החמישי. רבי מאיר קידש שם שמים
בויכוח דתי עם הכומרים (עקבות הויכוח
מורגשים מאוד בשיר הזה) שביקשו
לפתותו לעזוב דתו ולקבל דתם, אמנם,
הוא השיב להם כאילותם ולעג להם. בקול
מלא עוז ובטחה סיפר להם, מגבורות
הבורא ובאהבתו את ישראל, ממעלת
התורה והשכר הטוב הצפון למקיימיה.

לא ארכו ימיו של המחבר אחרי הויכוח,
כי גוע מיד אחרי כן. במותו השאיר אחריו
ברכה, הפיוט "אקדמות" בשבחה הבורא,
בשבחה התורה, ובשבחה ישראל מקבליה.
פיוט זה נתקבל ברוב תפוצות ישראל,
לאומרו לפני קריאת התורה, בחג
השבועות, בניגון מיוחד.

תשעים חרוזים ישנם באקדמות –
ארבעים וארבעה חרוזיו הראשונים
מתחילים בסדר אל"ף בי"ת כפול. יתר
החרוזים, ראשי תבותיהם הראשונים
מצטרפים למשפט: "מאיר ביר רבי יצחק,
יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן וחזק
ואמץ".

השיר כתוב בלשון ארמית, שלא
יבינוהו אלא בני ישראל העוסקים בתורה
ובדברי החכמים הראשונים שדיברו גם
ארמית.

כל החרוזים מסתיימים באותיות "תא"
– לרמז על התורה שאין לה חקר וסוף,
וכיון שאדם השלים לימודה, והגיע לאות
ת"ו, מיד הוא חוזר לבראשית ומתחיל
באל"ף.

חלק הראשון של הפיוט, עוסק בשבחיו
של הקדוש ברוך הוא, ולאחריו בשבחם
של היהודים אשר הקדוש ברוך הוא בחר
בם לעם סגולתו. בחלק השני בפיוט מתאר
המשורר את הויכוח בין בני ישראל
לאומות העולם, הרודפים אותם וההורגים
ומעלים על המוקד את בני ישראל,
ומסיתים אותם לשמד ולהתבוללות. בני
ישראל על אף שסובלים ונהרגים על
קדושת השם יתברך, נשארים הם

תורת חיים

חיזוק והדרכה והליכות לימוד התורה

נלקט ע"י הרה"ג גמליאל רבינוביץ שליט"א - מו"צ בק"ק קראלי ומרבני רחובות

ולעתיד לבוא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה, ולא השיגה מקוצר דעתו.

(שו"ע הרב שם, סעיפים י"ב-י"ג)

ח) כל תלמיד חכם שמרבה בעסק התורה, ואינו מתפרנס הרבה, סימן יפה לו, ואם תאמר אם הקב"ה אוהב תורתו, למה אינו מעשירו, הוי אומר שאם יעשיר, יפגע מדברי תורה.

(תנא דבי אליהו – רבא, פרק ג', ס"ק ב')

ט) כל שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, עליו הכתוב אומר (במדבר ט"ו, ל"א) כי את דבר ה' בזה וגו'. כלומר שדבר ה' אינו יקר וחשוב בעיניו כל כך לעסוק בו, וכאילו מתלוצץ מדברי תורה, ולכך כששנים יושבים יחד ואין ביניהם דברי תורה, נקרא מושבם ביחד מושב לצים, שנאמר בכתוב (תהלים א', א' ב') ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו.

(שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ג', סעיף ו')

י) אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון. ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא יתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה, אמרו חכמים דרך רמז, זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט, י"ד) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה, וכך אמר שלמה בחכמתו, התרפית ביום צרה צר כחך, (משלי כ"ד, י"ו) ועוד אמר, אף חכמתי עמדה לי, (קהלת ב', ט'), חכמה שלמדתי באף עמדה לי. (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, פ"ג הי"ב)

יא) כל היגע בתלמודו בבית הכנסת, לא במהרה הוא משכח, וכל היגע בתלמודו בצנעה מחכים, שנאמר (משלי י"א, ב') ואת צנועים חכמה. (שם)

יב) כל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו, אבל הקורא בלחש, במהרה הוא שוכח. (שם)

יג) שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום, על שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, וכו'.

(חגיגה דף ה' ע"ב)

יד) כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש ביטול תורה גדול מעונש שאר העבירות.

(ספרי דברים ה', א')

טו) כל הצרות הבאות לציבור וליחיד הם משום עוון ביטול תורה.

(עבודת הקודש להחיד"א, בחלק סנסן ליאיר, בשם אליהו הנביא זכור לטוב)

טז) מי שמתרשל מלימוד מפני שטוען דאין לו בינה ודעת להבין, אמור לו, מי שנתן לו בינה ודעת לעשות מלאכתו, הוא יתן לו דעת ללמוד תורה.

(תנא דבי אליהו – זוטא פרק י"ד ס"ק א')

יז) סגולת התורה בעסוק האדם בה היא מחכימת הפתי, אשר לא היה גופו ושכלו לזה, ואין לאדם תירוץ בהתבטלו מחכמת התורה, באמור חכמה ודעת לא נתנו לו מן השמים.

(בני יששכר, מאמרי כסלו – טבת, מאמר ג', אות ט', וע"ע במדרש שמואל אבות פרק ד', שכתב, דאף אם נגזר עליו בעת יצירתו שיהיה טיפש, אם יגע בתורה, ולומד מכל אדם, יהיה חכם, כי יגעת ולא מצאת אל תאמין)

א) כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני, בין עשיר, בין שלם בגופו, בין בעל יסורין, בין בחור, בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו, אפילו עני המחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א', ח') והגית בו יומם ולילה. (רמב"ם הלכות תלמוד תורה, פ"א ה"ח)

ב) מי שנשארו לבו לקיים מצוה זו כראוי לה, ולהיות מוכתר בכתרה של תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים, ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחד, כך הוא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה תהיה עמל, ולא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל, אבל אם הרבית תורה, הרבית שכר, והשכר לפי הצער.

(שם, פ"ג ה"ו)

ג) בתחילת לימודו של אדם בין במקרא, בין במשנה, בין בתלמוד, בכל יום, לא די לו בלימוד פעם ושתיים ושלש, אלא צריך לחזור על כל אחד פעמים רבות מאד, הכל לפי כח זכרונו של אדם כדי שיזכור היטב.

(שו"ע הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ב', סעיף ג')

ד) אף שעל ידי זה [שיחזור הרבה על לימודו] לא יוכל ללמוד הלכות הרבה, לא יחוש, כמו שאמרו חכמים (אבות פ"ב מט"ז) לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה, וכן היו עושים בימיהם שהיו לומדים בעל פה, היו לומדים בתחילת לימודם רק ב' או ג' פרקים משניות, או ברייתות, בשבוע, (עיין ילקוט שמעוני רמז תתע"ג), והיו חוזרים עליהם מאה פעמים ויותר, ואמרו חכמים (חגיגה דף ט' ע"ב) אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים, לשונה מאה פעמים ואחת, שזה נקרא עובד אלוקים, וזה נקרא לא עבדו כראוי. (שם)

ה) עכשיו שתורה שבעל פה כתובה לפנינו אין צריך לחזור מאה פעמים ואחת בשעת לימודו ממש, רק שיזהר מאוד לחזור על הראשונות תמיד לפרקים קרובים, בענין שתהיינה כל ההלכות שלמד עד עתה, חקוקות היטב בזכרונו כל הימים שבינתיים, וברורות לו בלי גמגום כבשעת לימודו ממש. (שם)

ו) כל אדם צריך לזהר להוציא בשפתיו ולהשמיע לאוזניו כל מה שלומד, בין במקרא, משנה ותלמוד, אלא אם כן בשעת עיון להבין דבר מתוך דבר, וכל מה שלומד בהרהור לבד, ואפשר לו להוציא בשפתיו, ואינו מוציא, אינו יוצא בלימוד זה ידי חובת מצות ולמדתם אותם (דברים ה', א'), וכמו שנאמר (יהושע א', ח') לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו וגו', וכמו בכל המצוות התלויות בדיבור, שאינו יוצא בהן ידי חובתו בהרהור, אלא אם כן שומע מפי המדבר, שהשומע כעונה בפיו.

(שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ב' סעיף י"ב. וע"ע בענין זה ב"פני יהושע" על מסכת ברכות דף ט"ו, ודו"ק)

ז) אם מוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין אפילו פירוש המילות, מפני שהוא עם הארץ, הרי זה מקיים מצות ולמדתם, ולפיכך כל עם הארץ מברך ברכת התורה בשחר, לפני הפסוקים, וכן כשעולה לספר תורה. במה דברים אמורים בתורה שבכתב, אבל בתורה שבעל פה, אם אינו מבין הפירוש, אינו נחשב לימוד כלל. ואף על פי כן יש לאדם לעסוק בכל התורה, גם בדברים שלא יוכל להבין,

(שם, סעיף ח')
לב) לא יחשוב האדם לעסוק בתורה ולקנות עושר וכבוד עם הלימוד, כי מי שמעלה מחשבה זו בלבו, אינו זוכה לכתרה של תורה, אלא יעשה תורתו קבע, ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מליבו, ויעשה מלאכה כל יום כדי חייו, אם אין לו מה לאכול, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה.

(רמ"א שם, סעיף כ"א)
לג) אסור לעסוק בדברי תורה במקומות המטונפים, ולכן אמרו שאסור לתלמיד חכם לעמוד במקומות המטונפים, מפני שלא ירהר בדברי תורה.

(שם, סעיף כ"ו)
לד) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני.

(אבות פ"ד מ"ט)
לה) כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. (שם, פ"ו, מ"א)

לו) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (שם, משנה ב')

לז) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה, ובעולם הבא. (שם, משנה ז')

לח) כל העוסק בתורה, וכו', מוחלין לו על כל עוונותיו. (ברכות דף ה' ע"א)

לט) כל העוסק בתורה, יסורין בדלין הימנו. (שם, מ) לא נברא האדם אלא לעמל התורה.

(סנהדרין דף צ"ט ע"ב)
מא) לימוד התורה הוא תקנה שלא יבוא לידי לשון הרע, כמו שאמרו (ערכין דף ט"ו ע"ב) מה תקנתו שלא יבוא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא, יעסוק בתורה.

(שמירת הלשון, שער התורה, פרק א')

מב) בכל תיבה ותיבה של לימוד התורה הוא מקיים מצות עשה בפני עצמה, ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות, כמו שכתב הגר"א ז"ל ב"שנות אליהו" פרק א' דפאה (משנה א', בפירוש הארוך, ד"ה ות"ת) בשם הירושלמי, ואם כן, נבוא לחשבון כמה אלפים תיבות קדושות של תורה, שכל אחת בפני עצמה היא מצוה רבה, שבטלנו בידים, וכנגדם הכנסנו כמה אלפים עוונות של ביטול מצות עשה דתלמוד תורה בעת הזה גופא.

(חפץ חיים, פתיחה - עשין, ס"ק י"ב)

יח) ביטול תורה הוא עון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל, לא תהא כזאת עבירה גדולה בישראל, וטוב לבטל תורה (אפילו דרבים) מלבייש בן ישראל.

(מהרש"א סנהדרין דף י"א ע"א חידושי אגדות, בד"ה אתה) יט) אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה, וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה.

(רמב"ם הלכות תלמוד תורה, פ"ג הי"ג)
כ) כל בית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, אש אוכלתו. (שם)

כא) הרב שלימד, ולא הבינו התלמידים, לא יכעוס עליהם, אלא שונה וחוזר הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה.

(שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י')

כב) במה דברים אמורים שלא הבינו התלמידים הדבר מפני עומקו, או מפני דעתן שהיא קצרה, אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלים בדברי תורה, ומתרפים עליהם, ולפיכך לא הבינו, חייב לכעוס עליהם, ולהכלימם בדברים כדי לחדדן.

(שם סעיף י"א)
כג) לא יאמר התלמיד הבנתי, והוא לא הבין, אלא שואל וחוזר ושואל כמה פעמים, ואם יכעוס עליו רבו, יאמר לו רבי, תורה היא וללמוד אני צריך, ודעתי קצרה.

(שם, סעיף י')

כד) לא ישאל את רבו כשיש לו ספק שמא לא ידע הרב להשיב לו, ויתבייש בכך.

(שו"ת שלמת חיים, סימן תק"כ)
כה) אין שואלים את הרב שאלה מיד כשנכנס לבית המדרש, עד שתתיישב דעתו עליו.

(שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י"ב)
כו) אין שואלים לרב שני תלמידים כאחד. (שם)

כז) אין שואלים את הרב מענין אחר, אלא מאותו ענין שהם עוסקים בו, כדי שלא יתבייש. אבל הרב יכול לשאול לתלמידים מענין אחר, שאין עוסקים בו, כדי לזרזם שיזכרו לימודם. (שם)

כח) תחילת דינו של אדם בעולם הבא על מה שלא עסק בתורה, ואחר כך דנים אותו על שאר מעשיו.

(סנהדרין דף ז' ע"א)
כט) חייב ללמוד תורה עד יום מותו, שנאמר (דברים ד', ט"ו) ופן יסורו מלבבך כל ימי חינד, וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח. (שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף ג')

ל) אין מלמדין תורה לתלמיד שאינו הגון, אלא מחזירין אותו למוטב, ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו, ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש, ומלמדין אותו.

(שם, סעיף ז')

לא) הרב שאינו הולך בדרך טובה, אע"פ שחכם גדול הוא, וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו, עד שיחזור למוטב.

מאלי'ס ומתחלק'ס

קול קראלי - 074-7962278

לע"נ
הר"ר שמואל צבי ז"ל
שנטג
נלב"ע שבועות תשעג

לזכר עולם יהיה צדיק
רביה"ק יצחק צבי משה ז"ע
בן רבינו אביגדור ז"ע
מקראלי
נלב"ע ביום ד טבת תשעט

לע"נ
הרבנית הצדקנית
מרת פעריל מוזס הי"ד
בת הרה"צ בנימין זאב ז"ל
נעקדה"ש ו' סיון

לע"נ
הרה"ח מאיר ז"ל
בן הרה"ח יצחק יונה ז"ל
ויסלובסקי
נלב"ע כא אייר תשפ"א

לע"נ
הגה"צ דוד חזן ז"ל
בן עישא עלים ז"ע
נלב"ע לג בעומר תשפא

לע"נ
מרת חיה ע"ה
בן הר"ר אהרן ז"ל
לוסטויג
נלב"ע סיון תשעג